ოთხშაბათი. 1917 წ. ქრისტეშობისთვის 20 (2) № 277

ოთხშაბათი. 1917 წ. ქრისტეშობისთვის 20 (2) № 277

ფასი 15 კაპ.

ერთიანი ბიბლიოთეკა

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველო

რედაქცია

საგაზეთო მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვეულად და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს ავტორის ვინაობა და მისამართი. უპირობოთ გამოგზავნილი მასალა უფასოთ ითვლება. დაუბეჭდავი საგაზეთო მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქციის დღეა დილის 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. სარედაქციო საქმეების გამო პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება ამავ დროს.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა, № 5 ქართული ქარგალლა. ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, почт. ящикъ № 76. ტელეგრამის ადრესი: Тифлисъ. Сакартвело.

კონტორა

გაზეთის ფასი პირველ გვერდზე ფოსტისთვისდან წლის დამლეგამდე 6 მან. ერთი თვით (მხოლოთ თბილისში) 3 მან. ცალკე № 15 კაპ. განცხადების ფასი სტრიქონი პეტიტისა პირველ გვერდზე 40 კაპ. შუანასკნელზე—30 კაპ. საქართველოს გარეშე „ზედეფულ განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. ხაშგლეთვანო განცხადება თითოეულ ხაზით: 15×2=8 მანეთი, 20×2=10 მანეთი, 30×2=15 მანეთი. მანამანათის გამოცემა ლირს ქალაქში 75 კაპ. ქალაქს გარეთ 1. მანეთი ფულად და ნარიგებით, რომელიც კონტორის შეეხება უნდა გამოიგზავნის კონტორის სახელზე. საჩქარო განცხადებანი უნდა მოგანილ იქმნას არა ეგვიანეს $1^1/_2$ საათისა კონტორაში. კონტორა დიაა დილის 9 საათიდან 3 საათამდე და საღამოს 6—7 ს-მდე.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა 15—73

დღეს:

ინოგენი:

პეტროგრადის მონარქისტებს გერმანელ ტყვეებთან კავშირი ჰქონიათ.—ვოლოჩისკთან ბოლშევიკებსა და უკრაინელებს დიდი ბრძოლა მოუხდათ.—მოელიან კერძო რკინის გზათა ნაციონალიზაციის დეკრეტს. —ხმებია, გერმანელები ოსმალებთან ერთად ბაღდადის მიმართულებით ბრძოლისთვის ემზადებიანო.—ბესარაბიამ თავისი თავი მოლდავიის რესპუბლიკად გამოაცხადა.—ვილჰელმს სახელმწიფოთა კონგრესის მოწვევა განუზრახავს.—ფინლიანდელ წითელ გვარდიელებმა ქ. აბო ააოხრეს.

წერილები:

მეთაური. კონვენტი თუ დამფუძნებელი კრება?
ფალვა ამირეჯიბი. კიტა აბაშიძე.

გრიგოლ რობაქიძე. გრიგოლ ორბელიანი.

ინჟინერი ბ. ჟორჟინაძე. კავკასიონის უღელტეხილის რკინის გზა.
მ. ჯანაშვილი. ქართველები და ქართული ენა.
ვ. .ს ქუთაისის დარბევა. (კორესპონდენცია).

მიწის დეკრეტი. (დებულება და სხვა).
შახსევანები მულანოს ველზე.

ბოიათურის შავი ქვის მრეწველთა საბჭო მწუხარებით აუწყებს ქართველ საზოგადოებას საბჭოს თავმჯდომარის

პიტა (ივანე) აბაშიძეს

გარდაცვალებას. პანაშვიდი ყოველ დღე საღამოს 5 საათზე მიცვალებულის ბინაზე (ნიკოლოზის ქუჩა 66).
მიცვალებულს გამოსალვენებენ სიონის კატედრალურ ტაძარში შაბათს ქრისტეშობისთვის 23-ს დილის 11 საათზე. ანდერძის აგება კვირის, ქრისტეშობისთვის 24-ს. დასაფლავება დილუბის ეკლესიის გალავანში, ქართველ მწერალთა პანთეონში. (5—86 1—1)

ქართული კლუბი

ხუთშაბათს, ქრისტეშობისთვის 21-ს გაიმართება ერ.-დემოკ. სტუდენტთა და მოწაფეთა

საღამო

I —წარმოდგენა: „პატარა კეხი“—მეორე მოქმ.—საკუთარი ძალებით.
II —სალიტერატურო-სამუსიკო განყოფილება: საკუთარი გუნდი, სოლოები, დუეტები, დეკლამები.
III—კაბარე:—სცენები, კუპლეტები, ეზიზღრეული ინიციალი ცეკვა—ზურნითა და მუსიკით, ბუფეტი და სხვა გასართობები.

დასაწყისი საღამოს სრულ 8 საათზე.

5—3

დოქტორი მედიცინისა

მოსე ანთიმოსის ძე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. ბანკეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს დილის 8—9-მდე საღამოს 5—7. **ტელეფ. № 17—21.**

ექიმი

დიმიტრი (რამინ) იოსებისძე

ყორდანია

სწამლობს შინაგან და ვენერიულ ავადმყოფობით, სიფილისი და მისი შედეგები, სისხლ ნაკლებობა, ქრონიკული მალარია და ქრონიკული ტრიპერი საღამოს 5—7 საათ. კვირის გარდა. გორის ქუჩა № 6, დიდუბე.
თ—879—14

მიიღება ხელის მოწერა 1918 წლისათვის გაზეთ

„საქართველო“-ზე

ხელის მოწერის ფასი: ერთის წლით 50 მანეთი, 6 თვით 27 მანეთი, 3 თვით 13 მან. 50 კაპ.
1 თვით (მხოლოდ თბილისში) 4 მან. 50 კაპ.

ნომერი ღირებს 20 კაპ.

ფოსტით გაზეთის დაკმეთა შეიძლება შემდეგი მისამართით: Тифлисъ, контора газ. „САКАРТВЕЛО“, почт. ящ. 76.

კონტორაში ხელის მოწერა მიიღება **დილის 9 საათიდან 3 საათამდე, საღამოთი: 5—8 საათამდე კვირაობით მხოლოდ დღეით. მისამართი: სასახლის ქ. № 5, ქართული ქარგასლა.**

ქართული უნივერსიტეტის დროებითი გამგეობა აცხადებს, რომ

ქართული უნივერსიტეტ

თბილისში გაიხსნება 1918 წ. იანვრის შუა რიცხვებში.

ამ თავითვე იქნება სიბძნის მეტყველების ჰუმანურ მეცნიერებათა (ისტორიისა და ფილოლოგიის) განყოფილება. წაკითხული იქნება ლექციები საფილოსოფიო, საისტორიო, სალიტერატურო, სიტყვათმეცნიერო, საპედაგოგო და სოციალურ მეცნიერებათა დარგებიდან.

პროფესორთა, მეცნიერ ხელმძღვანელთა და ლექტორთა სახელები და გვარები, მათი საგნები და საღამოო სალექციო საათები პირველ სემესტრში (მეცადინეობა იქნება საღამოობით) საგანგებოდ იქნება გამოცხადებული.

ნამდვილ სტუდენტებად მიიღებიან საუფალო საასწავლებლებში (ვაჟთა და ქალთა გიმნაზიები, საასულიერო სემინარია (ოთხი კლასი), რეალური, საკომერციო, საეპარქიო და წმ. ნინოს დედათა საასწავლებლები, საოსტატო ინსტიტუტი, კადეტთა კორპუსი და სხვა საშუალო განათლების პროგრამიანი საასწავლებელი) კურს და თავისუფალნი.

ნამდვილ სტუდენტად ჩასარიცხავად საჭიროა: 1) თხოვნა ქართული უნივერსიტეტის დროებითი გამგეობის სახელზე (თხოვნაში აღნიშნული უნდა იყოს მოსწავლის მისამართი, 2) მოწმობა გასათლების ცენზის შესახებ და 3) მეტრიკული მოწმობა.

თავისუფალ მსმენელ, თავის საჭიროებისამებრ მხოლოდ თხოვნა, განათლებისა და მეტრიკული მოწმობა საჭიროებელი არ არის.

სწავლის ფასი ორივე სტუდენტებისა, ისე თავისუფალ მსმენელთათვის სემესტრში (ე. ი. ნახევარი წლისა) ათი თუმანი, რომელიც ჩაწერისთანავე უნდა იყოს შეტანილი.

ჩაწერა შეიძლება ითქვეს ყოველ დროს ქართული უნივერსიტეტის კანცელარიაში (ქართული გიმნაზიის შენობა) 12 საათიდან 2 საათამდე ყოველდღე, გარდა კვირა უქმეებისა.

ფოსტის ადრესი: Въ Канцелярію Грузинскаго университета. Тифлисъ. Зданіе Грузинской гимназіи.

ქართული უნივერსიტეტის დროებითი გამგეობის წევრნი: (ბ. ნელაქიშვილი, (ევ. ა. ჯავახიშვილი.

3—915—1

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის

მთავარი კომიტეტი

იმყოფება ახალ ბინა სასახლის ქუჩა № 5, ქართულ სადეპურნეო ბანკის პირველ სართ. ლიან ყოველ დღე 10 საათიდან 1 საათამდინ და საღამოს 7—9 საათამდინ. ამ დროს განმგეობლობაში შეიძლება რაიგორც ცნობების მიღება, ისე წევრად ჩაწერა და შემოწირულების შეტანა.

ამიერ-კავკასიის ბანკში

(თბილისი, ალექსანდრეს-მეღელოვის ქუჩა № 5)

იყიდება

ბაკურში დაარსებულ ძარცულ ნავთის სამრეწველო-საამქროთა სა-ზოგადოების აქციები 1000, 3000, 5000, 10000 და 25,000 მანეთიანი

დაწვრილებით ცნობები მიიღება: თბილისში, იმავე ბანკში, ბაქოში—საზოგადოების კონტორაში ალექსანდროვის ქ. № 4. თ—766—47

თბილისის

პირველი უბნის კომიტეტი

ამით აცხადებს უბანში მცხოვრებ წევრთა და თანამგრძნობთა საყურადღებოდ, რომ პარტიის წევრთ ჩაწერა და ყოველდღიურ ცნობების მიღება შეიძლება ყოველ დღე დილის 10—3 საათამდე და საღამოს 6—7-მდე „საქართველოს“ რედაქციაში ბ-ნ ევგენი იაკობის ძე გეგეშკორთან.

მეექვსე და მეშვიდე უბნის კომიტეტი

ამით აცხადებს, რომ წევრთა მიღება და ჩაწერა შეიძლება ყოველ დღე დილის 11—3 და საღამოს 5—7-დე ტუჩკოვის ქუჩა № 5, სახლი კლიმიაშვილისა.

მერვე და მეცხრე უბნის კომიტეტი

ამით აცხადებს უბანში მცხოვრებ თანამგრძნობთა საყურადღებოდ, რომ პარტიის წევრთ ჩაწერა შეიძლება ყოველ დღე დილის 7—2 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე შესაძლ მომრიგებელ მოსამართლის ბინაზე (ტურგენევის ქუჩა, სახლი № 4) კომიტეტის მდივან ვ. ყიფიანთან.

მეათე და მეთორმეტე უბნის კომიტეტი

ამით აცხადებს უბანში მცხოვრებ თანამგრძნობთა საყურადღებოდ, რომ პარტიის წევრად ჩაწერა შეიძლება ყოველ დღე საღამოს 6—11 საათამდე ახალ საკრებულოს (ხარფუხის კლუბი) ბინაზე კომიტეტის თავმჯდომარე დიმ. დუმბაძესთან და აქვე ლ. მაჩაბელთან.

ექიმის თანაშემწე

ვანო საათაშვილი

ეგებულობს ავადმყოფებს საღ. 4—6 საათ.—ვენერიულ სნეულთა წამლობა, ენქვეშ წამლის შეშხაპუნება. სისხლის ნაკლებობა, ნერვებით აშლილნ, სიფილისიანთ და სხ. ელექტრიზაციით წამლობა, მასსაჟი, ყვავილის აცრა და სხ. **მისამართი:** ფასანაურის შესახ. № 3. (1-ლი სამილიციო ნაწილი).
54—748—თ.

ოთახი

ერთი სრული, ან ორი მორჩილი ავეჯით

საჭიროა

იკითხეთ „საქართველოს“ რედაქციაში. ტელ. 15—73.
2—1

ექიმი

დ. ვ. ჯავახიშვილი

იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთა ყოველ დღე გარდა კვირისა საღამოს 5-დან 7 საათამდე. გუნიბის ქუჩა № 41
ტელეფონის № 14—09

ექიმი

ა. დ. კეკელია

იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე საღამოობით 6-დან 8-მდე. კანის, სასქესო-ურიულს და ათოშანგით (სიფილისი) (606-ს და 914-ს შეშხაპუნება) ავადმყოფებს. მისამართი: პროსპექტი № 116.

კბილის ექიმმა

მამულაიშვილი-ხოდნევისამ

განაახლა

ავადმყოფების მიღება.

10—1 დილით, 5—6 საღამოს, გარდა კვირისა.
ოლდის ქუჩა, № 22.
25—823—36

თბილისი, ქრისტეშობისთვის 20.

პროვენტი თუ დამფუძნებელი კრება?

არა ერთხელ აღგვინიშნავს, რომ რუსეთის რევოლუციამ არა ჩვეულებრივად უნიჭო ადმოჩნდა ახალი იდეებისაკენ ფორმების შექმნაში. მან ჯერ-ჯერობით ვერ სთქვა ვერც ერთი სიტყვა, რომელიც ავად თუ კარგად არ იმეორებდეს დიდი საფრანგეთის რევოლუციას. ეს მით უფრო გასაკვირალია, რომ მეთვრამეტე საუკუნის ფრანგი რევოლუციონერები რუსისა და ვოლტერის ნაწერებით საზრდოობდნენ, თანამედროვე რუსის რევოლუციონერები კი თავიანთ თავს უმეტეს ნაწილად მარქსისა და ენგელსის მიმდევრებად სთვლიან. მარქსისტული ფრაზეოლოგიის მიუხედავად ლენინები და ტროცკები იაკობინელებისა და ბლანკისტების უნიჭო წამბაძველებად უნდა ჩაითვალონ.

რუსის ბოლშევიკების უკანასკნელი მოგონება რევოლუციურ კონვენტის იდეაა. ეს იდეაც საფრანგეთის დიდი რევოლუციის ისტორიული არქივიდან არის ამოღებული. ამასაც ძველი ზანდუკების მტვერისა და ნესტის სუნი უდის, ისევე როგორც მათს კომისარებსა და მათს დეკრეტებს.

ათი თვის მწარე გამოცდილებამ დაამტკიცა რომ ნახევრად აზიური რუსეთს არ შეეფერება დასავლეთ ევროპიდან გადმონერგილი პოლიტიკური ინსტიტუტები. საჭირო ყოფილა ამ ინსტიტუტების შეფარდება ადგილობრივ კულტურულ ნიადაგსა და იდეურ ატმოსფერასთან. არ იხეირა არც ევროპიულ დირექტორიის, არც ტრიუმფირატის, არც პირადი დიქტატურის იდეამ. სამოქალაქო ომი გადაგვარდა და საყოველთაო არეულ-დარეულობა იქცა, ადამიანისა და მოქალაქის უფლებების ადგილი მუშტის უფლებამ დაიჭირა, პიროვნების ხელუხლებლობის ადგილი მონგოლურმა თვითნებობამ.

მაგრამ ყველაზე დამახასიათებელი ევოლუცია დამფუძნებელი კრების იდეამ განიცადა. ეს იდეაც საფრანგეთის ისტორიიდან არის ამოღებული. ფრანგის ერმა დამფუძნებელი კრება წინასწარი რეფლექსიების გარეშე შეჰქმნა, ორგანიული განვითარების შემწეობით. რუსეთში, პირიქით, მთელი ნახევარი საუკუნის განმავლობაში დამფუძნებელი კრებისთვის ოცნებობდნენ. მაგრამ როცა დამფუძნებელი კრების მოწვევის დრო დადგა, აღმოჩნდა რომ ეს პოლიტიკური ინსტიტუტიც უფრო რავდენიმე უნიჭოდაგო იდეოლოგის ფანტაზიაში ყოფილა, ვიდრე მთელი ხალხის ძალოვან ინსტინქტებსა და ცნობიერებაში. კერენსკიმ დამფუძნებელი კრების მოწვევა ვერ შესძლო, ბოლშევიკებს კიდევ, როგორც სჩანს, ის სრულიად ზედმეტად მიაჩნიათ; და რუსეთში არ სჩანს ზეპიროვნული, ნაციონალური ძალა, რომელსაც ამ ძირითადს საკითხში, დროებითი ხელმძღვანელების უხასიათობისა ან ბოროტმოქმედების დაძლევა შეეძლოს.

დამფუძნებელი კრების არჩევნები ჯერ კიდევ საკსებით არ დამთავრებულა, მაგრამ მიღებული ცნობების მიხედვით გამოირკვა, რომ ლენინ-ტროცკის მთავრობას არ ეყოლებოდა საიმედო უმრავლესობა. წინასწარი ვარაუდის მიხედვით ამ პრობლემატიურ კრებაში ას ორმოცდა ათამდე ბოლშევიკი უნდა ყოფილიყო. ეს კი მხოლოდ დეპუტატთა საერთო რიცხვის მეხუთედს წარმოადგენს. ბევრად მეტი ადგილი უნდა რგებოდა სოციალისტ-რევოლუციონერების პარტიას, რომელიც დღეს ოპოზიციაში უდგას ბოლშევიკურ დიქტატურას. მართალია ეს პარტია ორად გაიყო, მემარცხენე სოციალისტ-რევოლუციონერები ბოლშევიკებისკენ გადაიხარნენ, მაგრამ მსტისლავსკის და კამკოვის ფრაქცია არც რიცხვითა და არც იდეური სიმტკიცით არ წარმოადგენს მნიშვნელოვან პოლიტიკურ ძალას. ამიტომ მოსალოდნელი იყო, რომ დამფუძნებელი კრება არა თუ გადააყენებდა ლენინ-ტროცკის მთავრობას, სასტიკადაც გასამართლებდა მას.

მაგრამ დღეს რეალური ძალა ბოლშევიკების ხელშია და მათ ეს ძალა დამფუძნებელი კრების დასაშლელად გამოიყენეს. ჯერ დაშალეს კრების მომწყობი კომისია, შემდეგ გარეკეს არჩეული დეპუტატების წინასწარი თათბირი, ბოლოს რამდენიმე გამოჩენილი კადეტი—დეპუტატი დაატყვევეს. ამგვარად ნელ-ნელა მოსპეს ის მოკრძალება დამფუძნებელ კრებისადმი, რომელიც რუსეთში დიდის შრომითა და თავგამოდებით ასაზრდოვა ლიბერალურმა აზროვნებამ. ასე რომ ბოლოს ამ უტრადიციო ქვეყანაში არაფერი რჩება გარდა გატიტვლებული ტლანქი ძალისა.

რა სურთ ბოლშევიკებს დამფუძნებელი კრების მაგივრად? თუ გაზეთების ცნობას დავუჯერებთ, მათ რევოლიუციური კონვენტის მოწვევა აქვთ განზრახული. კონვენტის იდეაც დიდი საფრანგეთის ლაბორატორიიდან არის ნასესხები. მხოლოდ საფრანგეთის კონვენტი სრულუფლებიანი წარმომადგენლობითი დაწესებულება იყო და მის გარეშე ადარ არსებობდა დამოუკიდებელი ადმასრულებელი ძალა. მეფე დატუსადებული იყო, სამინისტროს როლს ეგრედ წოდებული რევოლიუციური კომიტეტები ასრულებდნენ, რომლის შემადგენლობას თვით კონვენტი ირჩევდა თავის წრიდან. ყველაზე მნიშვნელოვანი კი ის იყო, რომ კონვენტი დემოკრატიული არჩევნებისაგან წარმოიშვა, რომელშიც თითქმის მთელმა ფრანგის ერმა მიიღო მონაწილეობა.

ბოლშევიკების პროექტით რუსული კონვენტი ხელოვნურად უნდა შესდგეს, მუშათა, ჯარისკაცთა და გლეხთა საბჭოების წარმომადგენლებისაგან. მან ერთგვარი პარლამენტარულ დეკორაციის როლი უნდა ითამაშოს ყოვლის შემძლე სახალხო კომისარიატის კულტურით, ეს სილამაზე ძვირად თუ ვისმე აქვს ამახვილებული. ქართველი,—რომელშიაც იღვიძებს სიძლიერე ძველი ჯიშის, ხშირად ისწრაფვის შემოქმედებად,—მაგრამ ვერ იჩენს გამწეობას, ვერ ჰპოულობს შეუცნობელის სფეროში სინოყიერეს,—და მიხი სულიხ ლირიზმი ლამაზ რიტორიკად გამოდიხ და მისი აფრთოვანება უწყინარ პათოსად.

ხელოვნებაში ასეთი ქართველი უთუოდ გრიგოლ ორბელიანია. მე საბეში არა მყავს სარდალი გრიგოლ ორბელიანი, რომელიც სწერს თავის სამხედრო მოქმედების ერთს ეპიზოდზე: „ნელნელად თავებს ვაპრევინებ (ქარო-ბელაქანში წესიერების დამარღვეველი) და აქამდის გავაბედვინე, რომ თვითვე გამოაშკარავებით მოაქვთ ჩემთან თავები და ხელები ყაჩადებისა“; არა: მე მყავს სახეში გრიგოლ ორბელიანი შემოქმედი, რომელმაც რაზმოდენიმე ლირიული ლექსი დაგვიტოვა,—და აქ იგი უთუოდ რიტორია ლირიზმით და პათეტიური აფრთოვანებით. იგი,—ფადდეი ზელინსკის სახე რომ ვიხმარით,—სრულიად არა ჰგავს იმ ხეს, რომელსაც მეხმა ტოტი მოამსხვრია, მაგრამ უფრო მეტი ძალმოხეთქით ისწრაფვის წარხმეული სიცოცხლისადმი: იგი უფრო განსხეულებაა პათოსიხ გვარეულიხა:—კეთილშობილი, მაგრამ უდონო,—აფრთოვანებული,—მაგრამ უნოყიერო.

ძვირად შეხვდებით ისეთს პოეტს, რომელსაც ასე ცოტა პოეტური ხატი ჰქონდეს სიღრმით ამონახეთქი, როგორც გრიგოლ ორბელიანს. იგი პოეტურად იგებს მაგალითად, სიყვარულს და დასძენს: „თვარა სიყვარულს თუ დავკარგვიდე, უკვდავებამან მის წილ რა მომცეს“?! აზრი უთუოდ გულისხმიერია,—ხოლო რადგან პოეტურ ხატად არ არის გახსნილი, იგი მხოლოდ მოხდენილ აფორიზმად რჩება. ან კიდევ: „რომლით (სიყვარულით) კაცი აშვენიერობს, მაშინ თვით დმერთს ემსგავსება“. სიყვარული ადამიანს რომ ღმერთს ამსგავსებს, ეს ძველმა ბერძნებმა კარგად იცოდნენ,—მაგრამ ამ ცოდნას ისინი უფრეტი ხელოვნითი ხატებით ახმაურებდნენ. გრიგოლ ორბელიანის სიტყვებში ეს თქმა რიტორიულ გამოთქმად გამოდის. და კიდევ: „ღმერთო, ვინ მისწვდეს შენგან ქმნილს, მისფერ უთვალავ შვენებას? სიბნელეს აქრობ ნათელით, სიკვდილით ბადავ ცხოვრებას“! თავის-თავად ყოველი აქ თქმული სიტყვა მართალია, მაგრამ მათ აკლიათ შემოქმედების სისველე და სიახლის იერი. სამშობლოშვილო ჰანგებშიაც ამგვარია გრიგოლ ორბელიანი: „დავნატრი მათ, ვინც თვისი სიცოცხლე თვისსა მამულსა შესწირა მსხვერპლად, დავნატრი დროთა, როს აქვნდათ ტრფობა მამულისადმი გულს ‚ადმეშედილად‘“. უწყინარი პათოსი რომ არ ათბობდეს ამ სიტყვებს, აქ იქნებოდა მხოლოდ გაცვეთილი პროზა. ძალიერ ცოტა აქვს მას ასეთი პოეტური სახე: „სად მთანი ყინვის გვირგვინით არიან ცადმდე ასულნი“.

გრიგოლ ორბელიანი სხვა მხრითაა ძლიერი: მას აქვს რიტმის გრძნობა. ეს მით უფრო საკვირველია, რომ რითმის მხრით მასზე უღარიბესი პოეტი ძვირად მოიპოვება ქართულს ლიტერატურაში: „მოწყდენით—შემუსვრით, ჭყონდიდი—გულადი, ნათელი—მრხეგვერდით. მან უნდა დაადასტუროს ლენინისა და ტროცკის დეკრეტები და მათს ძალმომრეობასა და მათს თვითნებობას ცრუ კონსტიტუციური ელფერი მისცეს.

კიტა აბაშიძე

კიტა აბაშიძე მოკვდა. საქართველოს საზოგადო და პოლიტიკურ მოღვაწეთა შორის განსვენებული მკვფიო პიროვნება იყო და მის პიროვნებაში ნათლად იყო ალბეჭდილი ყველა თვისებანი იმ მიმართულებისა, რომლის იდეურ ხელმძღვანელად ის ითვლებოდა. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ჯერ კიდევ ერთი წლის წინედ ნახევარ საქართველოს არ მოსწონდა ის. არ მოსწონდა მიტომ, რომ განსვენებული ძლიერი გამომთქმელი იყო იმ იდეისა—საქართველოს თვისუფლებისა—რომელიც მაშინ დამცველს საჭიროებდა და რომელიც ეხლა არავისში კამათსა და ეჭვს ალარ იწვევს. სამაგიეროდ მას უყვარდა მთელი საქართველო, განურჩევლად მის დაყოფისა და ამაში იყო სწორედ მთელი მიმზიდველობა მის პიროვნებისა.

პირველ ხარისხოვანი მწერალი, საუკეთესო ორატორი, მას არასოდეს არ უდალატნია საქაროველოსთვის და თვით უსასტიკეს მონობის და მძაფრი რეაქციის დროსაც მაღლა ეჭირა დროშა საქართველოს პატიოსნებისა. ის იყო ერთი საუკეთესო რაინდთაგანი იმ ცნებისა, რასაც ჩვენ საქართველოს ეუწოდებთ. მან შეჰქმნა ისეთი კულტი საქართველოს თაყვანისცემისა, რომელიც არ შეუქმნია არც ერთს ქართველ პატრიოტს მანამდე. ლიტერატურაში თუ პოლიტიკაში ის მუდამ მუხლმოდრეკილი იდგა და უმდერიოდა ოსსანას ყველა მას, რაც იყო საგულისხმიერო საქაროველოს წარსულში, მის აწმყოში და რაც უნდა მოსულიყო როგორც მომავალი.

ამ ოსანაში, სიყვარულსა და ალტაცებასთან ერთად ბევრი იყო გაზვიადებაც, მაგრამ რადგანაც ყველა ამაში მხოლოდ მისი პატრიოტული გულწრფელობა გამოსჩენოდა, მისი სჯეროდათ, ეს მოსწონდა ბევრს და მას მისდევდა აუარებელი მეკაიდულმე მის ფიქრებისა. მის ხელში მისი ლიტერატურული კალამი დიდი იარაღი იყო გაელენისა და გემოვნებისათვის. მრავალ წლობის განმავლობაში ის იყო არბიტრი ამ გემოვნებისა. მას უსაყვედურებდნენ, რომ ხშირად ობიექტივობა აკლიყდებოდა. მას არასოდეს არ უპასუხნია საჯაროდ ამ საყვედურზე, მაგრამ თამამად შეეძლო ეთქვა: „ჩემს წინ არის დაფუძკული საქართველო და მე უბერავ მას ჩემს ლამაზ და ძალიერ სულს, რაც ასე საჭიროა მისთვის, არსებობისთვის სასტიკ ბრძოლაში!“ და ის მართალი იყო! ის ცხოვრობდა და მოღვაწეობდა ისეთ დროს, როდესაც ბევრი რამ ჩვენში ჯერ კიდევ გამოუცნობი იყო და როდესაც იქვი სჭარბობდა ყველაფერს. საჭირო იყო ჰიპერბოლიული სიტყვები და ზოგჯერ კი კანიფოლის ქვა, ეს ხელოვნური ცეცხლი, რომ ეროვნულ საკრავის სიმებს უკეთესი ხმა გამოეცათ. მას უსაყვედურებდნენ აგრეთვე, რომ როგორც კრიტიკოსმა მან შეჰქმნა აუარებელი ტალანტები ჩვენს ლიტერატურაში. მე მგონია მას ჰქონდა უტყუარი ნიჭი ნამდვილ ტალანტის გამოცნობისა, მაგრამ როდესაც ცხოვრება არ იძლეოდა მას, ის ჰქმნიდა მას წინააღმდეგ ფაქტისა, რათა ხალხს თვისი თავი დარიბად არ ეგრძნო და მისჩვეოდა ამ ტალანტების ყოლის გამუდმებულ სურვილს. ამით იგი ამყნობდა კულტურულ თვისებებს იმ ერს, რომლის კულტურით იგი მოხიბლული იყო.

როდესაც რევოლიუციის დასაწყისში დროებით მთავრობის კომისრად იქმნა მოწოდებული, საქართველოს ნახევარი მასში თავის ეროვნულ იდეალის მოსარჩლეს ჰხედავდა. დრო შეიცვალა და თავის უდიდეს კითხვაში საქართველო ორად ადარ არის დაყოფილი. და ყველაზე უფრო ნეტარი აზრი, რომელიც წაიღო თან განსვენებულმა, ის ბედნიერი აზრია, რომ საქართველო უკვე შესდგა გაერთიანების ნიადაგზე. იგი მოკვდა განთიადის წინ, როგორც შეეფერება ყოველ ლამაზ სულს, ანდა ქარიშხალის წინ, როგორც სული დალილი, რომელსაც იქნება მომავალ უბედურების წინად-გრძნობა სჭარბობდა. ჩვენ არ ვიცით, რა მოგველის. ჩვენი სურვილია, რომ მისი სიკვდილი—სიკვდილი იყოს ქორწილის დროს, იმ პატარძლის მოლოდინში, რომელსაც საქართველოს თავისუფლება ეწოდება. ამით მისი სიკვდილი ნაკლებ ტრადიკული არ იქნება, მაგრამ სამაგიეროდ ეს იქნება ლამაზი სიკვდილი, ღირსი მის მდიდარ და ლამაზ სულისა.

შ. ამირეჯიბი.

ზავის გარშემო

განხეთქილება მოკავშირეებთან

ტროცკის განცხადებით მოსალოდნელია განხეთქილება მოკავშირე სახელმწიფოებთან.

სტოკჰოლმის კონფერენცია

სტოკჰოლმის საზავო კონფერენციას გახსნის შვედეთის მეფე კარლოსი. კონფერენცია გაყოფილი იქნება ორ ნაწილად—ოფიციალურად და სახალხო ნაწილად. ოფიციალ ნაწილში მონაწილეობას მიიღებენ დიპლომატები, ხოლო სახალხო ნაწილში მონაწილეობას მიიღებენ პარლამენტის წევრები.

სახელმწიფოთა კონგრესი

თუ ბრესტში მოლაპარაკება გერმანელთა სასარგებლოდ დამთავრდა, ვილჰელმს აზრადა აქვს მოიწვიოს სახელმწიფოთა კონგრესი.

ზავი გერმანეთთან

გენერალ სკალონის თავის მოკვლა

ბოლშევიკურ დელეგაციაში, რომელსაც საზავო მოლაპარაკება ჰქონდა დავალებული, სხვათა შორის გენერალი სკალონიც იღებდა მონაწილეობას. სკალონმა თავი მოიკლა. ამ გარემოებამ მეტად შეაფიქრიანა თვით სახალხო კომისრები. სკალონის თვითმკვლელობის შესახებ „ვეჩერნაია პრავდა“-ში ვკითხულობთ; გენერალ სკალონს პეტროგრადშივე ეტყობოდა, რომ მას ნერვები მეტად ჰქონდა მოშლილი. როგორც სჩანს, გენერალ სკალონზე დიდი შთაბეჭდილება დასტოვეს ბანკაში უკანასკნელად მომხდარმა ამბებმა“.ო.

როგორც სმოლნში ლაპარაკობენ, თვით გერმანელები სკალონის თვითმკვლელობამ მეტად დაადონა. მათ მის კუბოს თურმე საგანგებო ყარაული მიუჩინეს.

ბოლშევიკურ დელეგაციის მდივანი კარახანი სმოლნში შემდეგს იტყობინება: გიორგობისთვის 29-ს, ვიდრე კონფერენციის საერთო სხდომა დაიწყებოდა კერძო ბინაზე თავი მოიკლა გენერალ სკალონმა. სკალონი მონაწილეობდა რუსეთის დელეგაციის უკანასკნელ თათბირზე. მან მონაწილეობა მიიღო პირობების უკანასკნელ რედაქციის შემუშავებაში და საწინააღმდეგო არა ჰქონდა-რა.

ერთ-ერთ საკონტროლო კომისიის ადგილად გენერალ სკალონმა კაპენენკოდოლსკი დაასახელა და განაცხადა: —საჭიროა რუკაზე ვნახოთ. ამისათვის თავის ოთახში გავიდა. ეს იყო 3-სა და 50 წუთზე. 4 სათ. და 2 წუთზე გერმანელი ოფიცერი შემოვარდა ჩვენ დელეგაციის ოთახში და განაცხადა, რომ გენერალ სკალონმა თავი მოიკლაო. შევედით, ვნახეთ გასისხლიანებული გვამი. მაგიდაზე—წერილი: „მოგიდევი. ანნა სკალონს. მშვიდობით ძვირფასო. ნუ გამსჯი. მაპატიე მე სიცოცხლე ადარ შეგიძლიან. დამიდოცნიხართ შენ და ნადია“.

გერმანელთა იმედები

გერმანელთა სამშვიდობო დელეგაციის წევრმა კაიზელინმა განაცხადა, რომ რუსეთთან სუპერატიული ზავის ჩამოგდების შემდეგ გერმანეთის მოწინააღმდეგე სახელმწიფოების ადარ ეშინიან. გერმანელების რწმენით, ტროცკი და ლენინი დიდი სახელმწიფო მოღვაწე ადამიანები არიან.

ბოლშევიკების დიქტატურა

პეტროგრადში

სახალხო კომისართა საბჭო.

დასავლეთ ფრონტის საზღვრებში შესდგა რუსეთის დასავლეთ გუბერნიების სახალხო კომისართა საბჭო. სამხედრო კომისრად დანიშნულია მიანსნიკოვი, შინაგან საქმეთათვის ალანდე, შრომისა ალიბეკოვი, სახალხო განათლებისა სელეზნევი, ფინანსებისა ფედენევი, სურსათისა კალმანოვიჩი, ეროვნულ საქმეთა სტასოონი (ყველა ბოლშევიკები), მეწყალ-მოქმედებისა დრინევი, მზრუნველობისა გუზა (ორივე მემარცხენე ესერი), სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე ლანდერი, ბოლშევიკი, ფოსტა-ტელეგრაფის და რკინის გზათა უწყების კომისართა კანდიდატებს აირჩევენ ამ უწყებათა პროფესიონალი კავშირები.

რუსეთის კონსტიტუციის პროექტი.

სახალხო კომისართა საბჭოში მუშავდება პროექტი სრულიად რუსეთის კონსტიტუციისა. პროექტის საფუძვლად დადებულია დემოკრატიული რესპუბლიკა, ფედერატიულ დასაწყისზე.

მაჰმადიანები და ბოლშევიკები.

ეროვნებათა საქმეების კომისარს ჯუღაშვილს სახალხო კომისართა საბჭოში მიუწვევია სრულიად რუსეთის მაჰმადიანთა კავშირის თავმჯდომარე ახმედ ცალიკოვი, რომელსაც ჯუღაშვილმა წინადადება მისცა მაჰმადიანების ბოლშევიკებთან თანანშრომლობისა, რისთვისაც წამოუყენა სამი პირობა: 1) მაჰმადიანთა საკომისაროს შედგენა, რომელშიაც შევლენ რუსეთის ყველა მაჰმადიან-ერების წარმომადგენლნი, 2) ეროვნებათა საქმეების კომისარის ჯუღაშვილის ერთ ამხანაგად მაჰმადიანის დანიშვნა მაჰმადიანების მიერ არჩევით; კომისარის ამხანაგი უეჭველად სოციალისტი უნდა იყოს. 3) ბოლშევიკებისა და მაჰმადიანთა შორის საქმეების მოსაწესრიგებლად დროგამოშვებით უნდა ჰხდებოდეს აზრთა გაცვლა-გამოცვლა.

ცალიკოვს ეს პირობები მაშინვე ტელეგრაფით შეუტყობინებია ქ. უფის მაჰმადიანთა ავტონომიურ მმართველობისათვის, რომელსაც სთხოვა თქვენი აზრიც გაგვაგებინეთო.

რკინის გზების ნაციონალიზაცია

მოკლე ხანში გამოიცემა დეკრეტი რკინის გზების ნაციონალიზაციის შესახებ. ელიან აგრეთვე დეკრეტს სტამბების ნაციონალიზაციის შესახებ.

ბანკების დაჭერა

პეტროგრადში კერძო ბანკები: კონოვოვის, დავიდოვის, ვაველბერგის და ტიმირიაზევის ბოლშევიკებმა დაიჭირეს. ბოლშევიკების ხელშია მოსკოვის ყველა ბანკები. ბოლშევიკები ამ გზით ცდილობენ მოუსპონ კალედინს ფინანსიური დახმარება.

მოსკოვში

ფოსტა-ტელეგრაფის მოსამსახურეები

ფოსტა-ტელეგრაფის მოსამსახურეებმა დაადგინეს გამოაცხადონ საყოველთაო გაფიცვა იმ შემთხვევაში თუ ბოლშევიკებმა მათდამი ძალადობა არ შესწყვიტეს.

სენატის და სასამართლოების დახურვა

მოსკოვში ბოლშევიკებმა დახურეს: სენატი, მთავარი სამხედრო სასამართლო, კომერციული სასამართლო და

გრიგოლ ორბელიანი

ხშირად ხდება ხოლმე, რომ მეტად ნოყიერი ნიადაგი,—საცა უხვად აყრილი მუხნარი ველური ძალუშრეტობით ფლნარი ტყის ზღაპრული ზვიადობით იმართება,—შემდეგში, დროთა ვითარების გამო, იწურება, იშრიტება, მწირდება, იფიტება: „მოკმული“ ნიადაგი ხდება „ეწერი“. ველური ნაყარობა ადარ ამშვენებს ამ ნიადაგს: ხეები იზრდებიან,—ხოლო ფერწასულები, უძარღვონი, ლონემიხდილნი, მოქანცულნი,—თითქო ბუნებას ჭლექი შეყრია. მაგრამ ხანდახან ამ ჭლექიან ნიადაგზე ავარდება მუხლ-მაგარი ხე, რომელიც თავისი სიმწვანით და სიცხოველით გვაგონებს გადაშენებულს ძლიერს ჯიშს. ამ ხეს აკლია ველურობა წინაპრის: პირველდელობის ძალა-ყრილობა: ხალასობა, სიხალისე, სიუხვე, სიმაგრე, „სიგიჟე“. გარნა, მას ახასიათებს რჩეულობა ჯიშის, კეთილშობილება ბიოლოგიური ძალის, მოდუნების სიტკბო, ჭკნობის სურნელება.

ასევე ხდება რასსათა და ხალხთა შორის. ამასაც ვხედავთ ხშირად ქართული ისტორიის რკალებში. არ არის იშვიათი ისეთი ქართველის შესვედრა, რომელსაც ადარ აქვს უკვე ტირანული მოხეთქა შემოქმედებისათვის,—მაგრამ მასში მაინც არის გადვიძებული ძველი ძალოვანი ჯიში. ამ მოვლენას ზედმოჭრილად ჰკვეთავს სხვათა შორის ერთი ფაქტი: საქართველოში ხშირად გვხვდება ფიზიური სილამაზე,—მაგრამ ეს სილამაზე უფრო „გვარეულია“, ვიდრე ინდივიდუალი: თვისებრივ, შინაგანი სულისკულტურით, ეს სილამაზე ძვირად თუ ვისმე აქვს ამახვილებული. ქართველი,—რომელშიაც იღვიძებს სიძლიერე ძველი ჯიშის, ხშირად ისწრაფვის შემოქმედებად,—მაგრამ ვერ იჩენს გამწეობას, ვერ ჰპოულობს შეუცნობელის სფეროში სინოყიერეს,—და მიხი სულიხ ლირიზმი ლამაზ რიტორიკად გამოდიხ და მისი აფრთოვანება უწყინარ პათოსად.

ძვირად შეხვდებით ისეთს პოეტს, რომელსაც ასე ცოტა პოეტური ხატი ჰქონდეს სიღრმით ამონახეთქი, როგორც გრიგოლ ორბელიანს. იგი პოეტურად იგებს მაგალითად, სიყვარულს და დასძენს: „თვარა სიყვარულს თუ

დავკარგვიდე, უკვდავებამან მის წილ რა მომცეს“?! აზრი უთუოდ გულისხმიერია,—ხოლო რადგან პოეტურ ხატად არ არის გახსნილი, იგი მხოლოდ მოხდენილ აფორიზმად რჩება. ან კიდევ: „რომლით (სიყვარულით) კაცი აშვენიერობს, მაშინ თვით ღმერთს ემსგავსება“. სიყვარული ადამიანს რომ ღმერთს ამსგავსებს, ეს ძველმა ბერძნებმა კარგად იცოდნენ,—მაგრამ ამ ცოდნას ისინი უფრეტი ხელოვნითი ხატებით ახმაურებდნენ. გრიგოლ ორბელიანის სიტყვებში ეს თქმა რიტორიულ გამოთქმად გამოდის. და კიდევ: „ღმერთო, ვინ მისწვდეს შენგან ქმნილს, მისფერ უთვალავ შვენებას? სიბნელეს აქრობ ნათელით, სიკვდილით ბადავ ცხოვრებას“! თავის-თავად ყოველი აქ თქმული სიტყვა მართალია, მაგრამ მათ აკლიათ შემოქმედების სისველე და სიახლის იერი. სამშობლოშვილო ჰანგებშიაც ამგვარია გრიგოლ ორბელიანი: „დავნატრი მათ, ვინც თვისი სიცოცხლე თვისსა მამულსა შესწირა მსხვერპლად, დავნატრი დროთა, როს აქვნდათ ტრფობა მამულისადმი გულს ‚ადმეშედილად‘“. უწყინარი პათოსი რომ არ ათბობდეს ამ სიტყვებს, აქ იქნებოდა მხოლოდ გაცვეთილი პროზა. ძალიერ ცოტა აქვს მას ასეთი პოეტური სახე: „სად მთანი ყინვის გვირგვინით არიან ცადმდე ასულნი“.

გრიგოლ ორბელიანი სხვა მხრითაა ძლიერი: მას აქვს რიტმის გრძნობა. ეს მით უფრო საკვირველია, რომ რითმის მხრით მასზე უღარიბესი პოეტი ძვირად მოიპოვება ქართულს ლიტერატურაში: „მოწყდენით—შემუსვრით, ჭყონდიდი—გულადი, ნათელი—მრხეგვერდით. მან უნდა დაადასტუროს ლენინისა და ტროცკის დეკრეტები და მათს ძალმომრეობასა და მათს თვითნებობას ცრუ კონსტიტუციური ელფერი მისცეს.

ბი და ზოგჯერ კი კანიფოლის ქვა, ეს ხელოვნური ცეცხლი, რომ ეროვნულ საკრავის სიმებს უკეთესი ხმა გამოეცათ. მას უსაყვედურებდნენ აგრეთვე, რომ როგორც კრიტიკოსმა მან შეჰქმნა აუარებელი ტალანტები ჩვენს ლიტერატურაში. მე მგონია მას ჰქონდა უტყუარი ნიჭი ნამდვილ ტალანტის გამოცნობისა, მაგრამ როდესაც ცხოვრება არ იძლეოდა მას, ის ჰქმნიდა მას წინააღმდეგ ფაქტისა, რათა ხალხს თავისი თავი დარიბად არ ეგრძნო და მისჩვეოდა ამ ტალანტების ყოლის გამუდმებულ სურვილს. ამით იგი ამყნობდა კულტურულ თვისებებს იმ ერს, რომლის კულტურით იგი მოხიბლული იყო.

ველი, გამომაცენნი—ნათალნი,—და ათასი სხვა,—გრიგოლ ორბელიანისათვის რითმებია. მუშტრის თვალს უნდა ამ „რითმებში“ ასსონანსები მონახოს,—მაგრამ ხანდახან ასსონანსი რითმაზე უფრო არისტოკრატიულია,—და თავის-თავად ცხადია, წამხდარი რითმა ასსონანსობას ვერ გაჰსწევს. მიუხედავად ამისა, გრიგოლ ორბელიანის ლექსებში მაგარი რიტმია ახმაურებული. ჩვენ ვიცით, რომ ქართული ლექსი ყრითმოდ არ გამოდის საამო მოსასმენი. მაგრამ გრიგოლ ორბელიანი ისე ძალოვანად ავითარებს რიტმს, რომ ამ სამკაულის უქონლობას სმენა ვერც-კი ტყობილობს. აი მაგალითი:

რას მიყურებ აგრე გაკვირვებითა,
ნუთუ სახე არ გინახავს მუშისა?
მკერდი ღია, ოფლით გასვრილ, მტვრიფერით რკინა, კისერ ჩაკანგებული, (ანი კაცი გულით დაჩაგრული ბედითა,
სიყრმიდანვე სიდარიბით დეგნილი,
ვის სიცოცხლე ტანჯვად გადაქცევია
შავნისათვის ხოლოდ ლუკმა-პურისა,
და ასე ამ რიგად: მთელი ლექსი („მუშა ბოქულაძე“) თითქო სპილენძის ხმაურზეა აგებული. პოეტმა იცის ქართული ენის საიდუმლო: ვაუური ხიძლიერე, რომელიც არ ინდობს ქალურ სინაზეს. და იგი მართლაც სპილენძის ინსტრუმენტებით ახმაურებს ქართულ ლექსს. ამ მხრივ ასანიშნავია მეტად „საღამო გამოსალმებისა“. პოეტი აგვიწერს „ბუმბერაზ მთებს“, ცათამდე აყუდებულნს მდუმარედ; ისინი „სხეულან ვით დევნი“; „მათ კალთაგან გვერდთა შავადა ღრუბელნი ზე დასწოლიან და მრისხანენით ქვეყანას წარღვნასა ემუქრებიან“; ხოლო საშინელი სიძლიერით ვარდებიან შემდეგი სიტყვები: „წყალნი მთით დაქანებულნი, უფსკრულსა იკარგებიან: თერგი ჰრბის, თერგი ღრიალებს, მთები ბანს ეუბნებიან“. სიტყვის ასეთი ძალოვანი ენერგია მრავალს პოეტებს გაუხდენია სასურველად. გრიგოლ ორბელიანმა იცის რიტმის ხვეულიც: მისთვის ერთგვარი სტროფული დენა ლექსის მიუდებელია:—იცვლება სულის ნიუანსი და თანავე ლექსის რიტმიც აუხვევს წინაღმდეგულ ხახს. „იარალში“, მაგალითად, ყაბახის ასაწერათ, მოსწზადების შემდგომ, უეცრად დაჰკრავს ნალარა—და რიტმი ლექსის იწყებს პირდაპირ ცეკვას: „ცხენთა თქრიალი, შუბთა ტრიალი, ჯირითთ სრიალი, ყურთ-მაჯთ შრიალი, უზანგთა ცემა, ცხენთაგან ხტომა, კვალად ზე ხტომა და ხმალთ კრიალი“. სოცალრი აქ ის არის, რომ თვითონ რიტმიული ენერგია ისეთი სიტყვებით და სიტყვათა მიქცევით არის აშვებული, რომ აწერილი სურათი თვალსაჩინო და ხმაურიანი ხდება ნამდვილი.

გრიგოლ ორბელიანის ლექსებში საყურადღებოა მეტად „სადღეგრძელო, ანუ ომის შემდგომ ღამე ლხინი, ერეგნის სიახლოვეს“. მთელი ინდივიდუალობა პოეტისა ამ ლექსშია უთუოდ მოქცეული. ერთი ჩემი მეგობარის თქმის არ იყოს, აქ პოეტი გამოდის როგორც ნამდვილი „თამადა“. და მართლაც: ქართული „სუფრა“ ქართული ლხინით ერთგვარი ესთეტიური ფენომენია,—და გრიგოლ ორბელიანის „სადღეგრძელო“ სწორედ რომ დამამშვენებელია ამ სუფრის. აქ მისი ლირიზმი, თუმცა რიტორიკაში გადადის, მაგრამ მაინც გულ-სახვედრია;

ეროვნულ საქმეთა სტასოონი (ყველა ბოლშევიკები), მეწყალ-მოქმედებისა დრინევი, მზრუნველობისა გუზა (ორივე მემარცხენე ესერი), სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე ლანდერი, ბოლშევიკი, ფოსტა-ტელეგრაფის და რკინის გზათა უწყების კომისართა კანდიდატებს აირჩევენ ამ უწყებათა პროფესიონალი კავშირები.

რუსეთის კონსტიტუციის პროექტი.

სახალხო კომისართა საბჭოში მუშავდება პროექტი სრულიად რუსეთის კონსტიტუციისა. პროექტის საფუძვლად დადებულია დემოკრატიული რესპუბლიკა, ფედერატიულ დასაწყისზე.

მაჰმადიანები და ბოლშევიკები.

ეროვნებათა საქმეების კომისარს ჯუღაშვილს სახალხო კომისართა საბჭოში მიუწვევია სრულიად რუსეთის მაჰმადიანთა კავშირის თავმჯდომარე ახმედ ცალიკოვი, რომელსაც ჯუღაშვილმა წინადადება მისცა მაჰმადიანების ბოლშევიკებთან თანანშრომლობისა, რისთვისაც წამოუყენა სამი პირობა: 1) მაჰმადიანთა საკომისაროს შედგენა, რომელშიაც შევლენ რუსეთის ყველა მაჰმადიან-ერების წარმომადგენლნი, 2) ეროვნებათა საქმეების კომისარის ჯუღაშვილის ერთ ამხანაგად მაჰმადიანის დანიშვნა მაჰმადიანების მიერ არჩევით; კომისარის ამხანაგი უეჭველად სოციალისტი უნდა იყოს. 3) ბოლშევიკებისა და მაჰმადიანთა შორის საქმეების მოსაწესრიგებლად დროგამოშვებით უნდა ჰხდებოდეს აზრთა გაცვლა-გამოცვლა.

ცალიკოვს ეს პირობები მაშინვე ტელეგრაფით შეუტ

სამხედრო გამომძიებელთა კომერები. გაუქმებულ დ. წესებულებათა სადაზომებში დარაჯები დააყენეს.

ცენზურა

სახალხო კომისართა საბჭოს დეკრეტის გამო (ცენზურის შემოღების შესახებ) დაიბეჭდა სოციალისტური გაზეთები: „ტრუდი“, „ვპერედ“, „ზემლია ი ვოლია“.

პროვინციაში

ურალში

ურალისა და ციმბირის რკინის გზის მოსამსახურეთა ცნობებით ირკვევა, რომ ყაზახთა მოძრაობა მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოს წინააღმდეგ დღითი-დღე იზრდებაო. დუტოვმა მრავალი ყაზახობა შემოიკრიბა და უფისკენ მიემგზავრება.

სამოქალაქო ომის მსხვერპლნი

დონის როსტოვში ამ სამოქალაქო ომის დროს მოუკლავთ 4 ათასი კაცი. დაუჭრიათ ამდენივე. ყაზახთა მსხვერპლიც 6 ათასამდე ახწევს.

ველიკოროუს ჯარების დაშლა

დონის ოლქში ენერგიულად ეზმადებიან საბჭოური მოქმედებისათვის. გამოცხადებულია მობილიზაცია. ველიკოროუსის ჯარები დაშლილია. მრავალი ველიკოროსი აფიცერი გადადის ყაზახებში.

უკრაინა

ომის გაჩაღება

ჩრდილოეთის ფრონტზე უკრაინელებსა და ბოლშევიკებს შორის ომი გაჩაღდა. დაჭრილები პეტროგრადში მიჰყავთ. ბრძოლის შესახებ დაწვრილებითი ცნობები არა გვაქვს.

მთავარსარდლის შეპყრობა

უკრაინელებმა შეიპყრეს ბოლშევიკების მიერ საბრძოლ დასავლეთის ფრონტის მთავარსარდლად დანიშნული ჯარისკაცი ჩუდნოვსკი. შეპყრობილი უკრაინის კომისარს გადაეცა.

სტალინის მოწოდება

ეროვნულ საქმეთა კომისარი ჯუგაშვილი-სტალინი მოწოდებით მიჰმართავს უკრაინელებს. მოწოდებაში ამბობს: უკრაინის ცენტრალ რადამ ან უნდა გასწყვიტოს კავშირი კალედინთან და ხელი გაუწოდოს სახალხო კომისართა საბჭოს, ან დარჩეს კალედინთან ერთად. კონფლიკტის გადაწყვეტის საქმე უკრაინელთა ხელშია“.

რადის დელეგაცია დონში

კიევიდან იუწყებიან, რომ უკრაინის ცენტრალ რადის დელეგაცია დონში წავიდა, რათა ადგილობრივ გამოარკვიოს უკრაინის საქმეები. დელეგაციას მინდობილი აქვს აგრეთვე, გამოარკვიოს ნოვოჩერქასში, შეიძლება თუ არა უკრაინის და დონის ცენტრალ უფლებათა გაერთიანება.

რადის წინადადება სმოლნის

რადამ წინადადება მისცა სმოლნის: კონფლიქტის მშვიდობიან გადასაწყვეტად დელეგატი გამოგზავნეთო. ლენინი და ტროცი ამაზე წინააღმდეგნი არიან.

დეკრეტი უკრაინის ავტონომიის შესახებ

უკრაინის ავტონომიის შესახებ დეკრეტის გამოცხადებაზე ტროცკიმ უარი განაცხადა.

ყაზანის და მოსკოვის ოლქის ჯარები

ყაზანის და მოსკოვის ოლქის ჯარები უკრაინის დასაცავად უკრაინისკენ გაემგზავრნენ.

შევჩენკოს სურათის დახვრეტა

წითელ გვარდიელებმა უკრაინულ შტაბის ოთხრების დროს ხიშტებით დაცხრილეს შევჩენკოს სურათი.

უკრაინელ ჯარის პასუხი შეკითხვა

რუმინეთის ფრონტის ჯარის კაცთა სოციალისტ-რევოლუციონერების და სოციალ-დემოკრატთა ფრაქციამ განიხილა 48 საათიანი სახალხო კომისართა ულტიმატუმი—დაადგინა შეეკითხოს: 1) სოციალისტო ლენინო, ვინ მოგცათ თქვენ ნება, რომ უკრაინას ომს უცხადებთ; 2) რომელმა სოციალისტურმა მოძღვრებამ მოგცათ თქვენ უფლება, რომ უკრაინულ ერის თვითგამორკვევის წინააღმდეგ გაილაშქრო; 3) საით მიაქანებთ სისხლით დაცლილ რუსეთს?

სმოლნის სოციალისტებო! მოდით ჩვენთან რუმინეთის ფრონტზე და ჩვენ ძარღვებიდან სისხლს ამოვიშვებთ თქვენს წყურვილის მოსასპობად, მხოლოდ გთხოვთ საძმათაშორისო ომს კი ნუ გამოიწვევთ ნურც ველიკოროუსიაში, ნურც უკრაინაში და ნურც კავკასიაში და აგრეთვე სხვაგან. თავისუფალ უკრაინის შვილნი გიცხადებთ, სმოლნის სოციალისტებო, თუ თქვენს მოლალატეობრივ მოქმედებას არ შესწყვეტავო, თუ თქვენთვის ჯარის კაცები, მუშები და გლეხები ხოლოდ რუხი მასსაა ხორცისათვის, თუ თქვენთვის მშრომელი ერი არ არსებობს—იცოდეთ, რომ თავის უფალ უკრაინის შვილები იარაღთ ხელში დაიცავენ მოღალატეთაგან თავიანთ მამებს, დედებს, შვილებს, ძმებს და დებს. უკრაინის შვილებს კვლავ ამოიოლებს თავისუფლებს, ძმობის და ერთობის სხივი.

უპასასკნელი დეპეშები

ხოხუმში, საკუთარ მამულში გარდაიცვალა პრემიერ-მინისტრად ნამყოფი გორემიკინი.

—

ბოლშევიკებმა შეადგინეს ახალი დიდი რაზმი უკრაინელების წინააღმდეგ, მაგრამ რაზმმა განაცხადა: არაფრითუ უკრაინელების, არამედ კალედინის წინააღმდეგაც არ წავალთო.

—

გამოირკვა, რომ პეტროგრადის მონარქისტებს ურთიერთობა ჰქონიათ ტყვე-გერმანელებისაგან შემდგარ საგანგებო კორპუსთან.

—

ფინლანდიის მთავრობამ ბოლშევიკებს ფინლანდიის საზღვრებიდან ჯარის გაყვანა მოსთხოვა. ბოლშევიკებმა 100 მილიონი მარკა მოსთხოვეს. შეთანხმება მოხდა: ბოლშევიკებმა ბედ მიიღეს 20 მილიონი მარკა და ჯარი გაიყვანეს.

—

ფინლანდიის საზღვრებზე შვეიცარ ჯარებს უყრიან თავს.

—

მემარცხენე სოციალისტ რევოლიუციონერებმა თანხმობა განაცხადეს ბოლშევიკებთან თანამშრომლობაზე, მხოლოდ პირობად უდებენ: პოლიტიკური ტერორი შეაჩერეთ და დამფუძნებელი კრება დაუყოვნებლივ მოწვეულ იქმნესო.

—

თავრიდის სახალხის დასაცავად გამოწვეულ ლატვიელთა პოლკში მდგომარეობამ იჩინა თავი ბოლშევიკების წინააღმდეგ.

—

ვოლოჩისკთან მოხდა დიდი ბრძოლა ბოლშევიკების ჯარისა და უკრაინელების შორის. ბოლშევიკები დამარცხდნენ.

ქრონიკა

თბილისი.

✦ **ქართული უნივერსიტეტის გახსნა.** მომავალი წლის იანვრის შუა რიცხვებში თბილისში გაიხსნება ქართული უნივერსიტეტი. ამ თვითვე ლექციების კითხვა დაიწყება ისტორიისა და ფილოლოგიის განყოფილებაზე ფილოსოფიიდან, ისტორიიდან, ლიტერატურიდან, ენათმეცნიერებიდან, პედაგოგიიდან და სოციალურ მეცნიერებიდან.

✦ **ხალამო ქართულ უნივერსიტეტის სასარგებლოდ,** რომელიც ამ თვის 28-თვის იყო დანიშნული იანვრის 18-სათვის გადაიდო.

✦ **კიტა აბაშიძის ცხედრის დაკრძალვაში** ვისაც სურს მონაწილეობა მიიღოს, უნდა მობრძანდნენ დღეს საღამოს 7 საათზე წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების მაღაზიაში.

✦ **ხეგლის განახლება.** ქრისტეშობისთვის 18 ქალაქის საბჭოს განიხილა მშობელთა ცენტრალ წოის პროტესტი სწავლის დიდი ხნით შეწყვეტის გამო და დადგინა, თუ შესაძლებელი იქნება, სწავლა იანვრის 7—8 განახლდეს.

✦ **ქალაქის საბჭოს თავმჯდომა.** რედ აირჩიეს სოციალ-დემოკრატი ალელომთავიძე, რომელმაც 41 თეთრი კენჭი მიიღო, 4 მავი. ბოლშევიკებს და დაშნაკცაკანებს მონაწილეობა არ მიუღიათ.

✦ **ჯამაგირის მომატება** მილიციონერებს. ქრისტეშობისთვიდან ქალაქის მილიციონერებს დაუნიშნეს: უფროსებს 275 მანეთი თვეში, უმცროსებს—200 მ.

✦ **მოწაფეთა ნამუშევარის ვაჭრობა.** 21 ქრისტეშობისთვიდან ძმ. ფორაქაშვილის ბალახიანში გაიყიდება ყმ. მარინის სკოლის ბავშვების ნამუშავარი ხელ საქმე.

✦ **ფოსტა-ტელეგრაფის მოხამსახურეთა მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება.** ამიერ-კავკასიის კომისარიატი ერთბაშად ვერ აკმაყოფილებს საკუთარ ამიერ-კავკასიის ფოსტა-ტელეგრაფის მოსამსახურეთა მოთხოვნილებებს. საშრომად თითო მოსამსახურეს მიეცემა 200 მ., ხოლო საახალწლოდ 100 მან. ამ თვეში მიღებულ მოსამსახურეებს მიეცემათ ნახევარი. რაც შეეხება ჯამაგირებს, იანვრიდან თითოეა მოსამსახურეს მიემატება 100 მანეთი თვეში. ნახევარი მილიონ მანეთის მიცემა კოოპერატივის მოსაწყობად ჯერ-ჯერობით საეჭვოა.

ზესტაფონი.

✦ **საქალაქო არჩევნების შედეგი.** საქალაქო არჩევნები ზესტაფონში დამთავრდა. არჩევნების შედეგი ასეთია: სოც.-დემოკრატებმა გაიყვანეს 11 ხმოსანი, ეროვ.-დემოკრატებმა 7 ხმოსანი, სოც.-რევოლუციონერებმა 1 ხმოსანი, ს.-ფედერალისტებმა 1 ხმოსანი. სულ ზესტაფონის ქალაქის საბჭოში არჩეულია 20 ხმოსანი. ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის სიიდან გაყვანილი ჰრიან შემდეგი ხმოსნები:

1. წერეთელი ალექსანდრე ზურაბის ძე,—მომრიგებელი შუამავალი, 2. ბაბაშიძე გიორგი მინას ძე,—ჟურნალისტი, პედაგოგი, 3. იზნელი ზაქარია ნიკოლოზის ძე,—პედაგ., 4. ნიორაძე ტრიფონ ანდრიას ძე, კომერს.-მრეწვ. 5. გვალია მინეილ ოტიას ძე—ნოტარიუსი; 6. საყვარელიძე კალენიკე ალექსანდრეს ძე—კერძო ვექილი; 7. ანთაძე კონსტანტინე დავითის ძე—მღვდელი, პედაგოგი, მწერალი.

ამიერ კავკასიის კომისარიატში

✦ **იურიდიული სათათბირო.** კომისარიატთან დაარსდა იურიდიული სათათბირო, რომლის თავმჯდომარედ დანიშნულია ს. ჯაფარიძე, წევრებად—ი. დოლუბაროვი, ა. ალხოვი, ხანიბაკინსკი, ი. ბარათაშვილი, ა. პაპოვიანი, ბ. ბოიდსკი, ნ. ანდრეევი, პ. გუდეგანიშვილი, ბ. გოგუნეიშერგი და გ. ბაგისოვი. სათათბირო განიხილავს კომისარიატების აქტებს, თომგელთაც საკანონმდებლო სასიათი ექნება და აგრეთვე საკითხებს უფლებათა შესახებ, რომელნიც აუცილებელია წესწყობილებათა მცვლის შემდეგ.

✦ **ხარჯები კიტა აბაშიძის დასაკრძალავად.** კომისარიატმა დადგინა იკისროს ყველა ხარჯები, რაც საჭიროა იქნება კიტა აბაშიძის დასაკრძალავად.

✦ **ერთდროული დახმარება დეპეშათა საგენტოს.** კომისარიატმა 2.500 მანეთი გადასდო ერთდროული დახმარების სახით პეტროგრადის დეპეშათა თბილისის საგენტოს მოსამსახურეთათვის.

✦ **სამხედრო სამსახური.** კომისარიატი ადგენს წესრიგს ფრონტის დაცვისა და საერთოდ სამხედრო სამსახურის შესახებ. წესრიგის მიხედვით უნდა შედგეს ამიერ-კავკასიის ეროვნებათა ცალ-ცალკე ლაშქარი, რომელნიც ადგილობრივ მთავრობის განკარგულებაში იქნებიან. ჯარისკაცებს შეუძლიათ ერთი ლაშქრიდან მეორეში გადასვლა, აგრეთვე შესდგება რუსთა კორპუსი. რუს-ჯარისკაცებსა და აფიცრებს, რომელნიც აქ იმსახურებს არ მოიყვანენენ, შეუძლიანთ სამშობლოში წასვლა, მაგრამ იქ უნდა განაგრძონ სამსახური.

დებულება სამხედრო სამსახურის შესახებ ჯერ საბოლოოდ არ არის შედგენილი.

✦ **მისალმება.** კახეთის ექიმთა, ბუნებისმეტყველთა და ფარმაცევტთა კავშირმა ამიერ კავკასიის კომისარიატს მისალოცი დეპეშა გამოუგზავნა, რომელშიც კავშირი ჰპირდება, რომ დაეხმარება მას რუსეთის ეპიდემიოლოგიურ დემოკრატიის ადთქმათა მიღწევაში.

სასურსათო საქმეები

✦ **ყასაბთა გაფიცვა.** თბილისის მსხვილი ყასაბები გაიფიცნენ. გუშინ და გუშინწინ ბაზარზე ძროხის ხორცი არ იშოვებოდა. ქალაქის გამგეობამ ზომები მიიღო ხალხისათვის ხორცით უზრუნველყოფად.

✦ **სასურსათო გამგეობამ** მიიღო. ქრისტეშობისთვის 19-ს: ფხვნილი შაქარი 4 ფუნ., ლობიო 1 ფუ., ფქვილი 1 ფუ., შეშა 4 ფაღონი. 5 ფაღონი ფხვნილი შაქარი პოოვინციებში უნდა გაიგზავნოს მცხოვრებთათვის.

✦ **მამაკაცთა კალოშები.** საგუბერნიო სასურსათო გამგეობამ „ტრუგოდნიკი“-ს ფირმის ჩამოართვა 1,000 წყვილი კალოში, რომელთაც ამა თვის 22-ს ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილებას გადასცემს მცხოვრებლებზე გასაყიდლად.

✦ **ყველით მოვაჭრე-რეშეტოვი** ყველზე დაწესებულ ნიხრის დარღვევისათვის პასუხისგებაში მიიცა სასურსათო გამგეობამ. 6-ნ რეშეტოვს 1-თი თვის ციხე გადაუწყვეტა სასამართლომ.

კრეგეგი და ურილოგეგი

✦ **ებრაელ მხედართა ყრილობა.** ქრისტეშობისთვის 20-ს თბილისში მოწვეულია ებრაელ მხედართა ყრილობა.

✦ **ლიტველთა ყრილობა.** ამ თვის 27 შესდგება კავკასიაში მყოფ ლიტველთა ყრილობა.

✦ **მუშათა ყრილობა.** კავკასიის მუშათა დელეგატების ყრილობა უკვე გაიხსნა. 17-ში მოხდა პირველი საორგანიზაციო კრება.

მისასალმეგელი დეპეშა მთიელთა ურილოგას

საქართველოს ეროვნულმა საბჭომ შემდეგი დეპეშა გაუგზავნა ჩრდილო კავკასიის მთიელთა ყრილობას: „საქართველოს ეროვნული საბჭო გულწრფელ სალამს უძღვნის ჩრდილო კავკასიის თავისუფალ მთიელთა ყრილობას, უსურვებს მას ნაყოფიერ მუშაობას თავის ხალხთა კეთილდღეობისათვის და ძმობისა და სოლიდარობის გასამტკიცებლად კავკასიის ერთა შორის“.

საქართველოს ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე ა. ჩხენკელი

მდგომარეობა საინგილოში

ბოლო ხანებში ინგილოეთში ძალადობის ხასიათი ატარებენ ქრისტიანებზე და ამაძალიანებენ. თბილისელმა ინგილოელმა მდგომარეობის გამოსარკვევად საინგილოში გაგზავნა პოლკოვნიკი ტარტარაშვილი. დაბრუნების შემდეგ ტარტარაშვილმა მის ყოვლად უწინდელობის ქათალიკოს-პატრიარქს და საკათალიკოსო საბჭოს წარუდგინა ვრცელი მოხსენება და გადასცა ინგილოელების თხოვნა, რომ საინგილოში ალადგინონ საეპისკოპოსო კათედრა. კათალიკოზი და საბჭო სიამოვნებით შეხვდა ამ თხოვნას და, როგორც გადმოგვცემენ, უკვე მიიღეს ზომები თხოვნის დასაკმაყოფილებლად.

ეკონომიური დამოკიდებულება აჭარასთან

ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოების საათობის განყოფილების თავმჯდომარემ კ. კობაძემ საქართველოს ეროვნულ საბჭოს საბუღალტეროსეკციას საგანგებო მოხსენება წაუკითხა აჭარაში სავაჭრო-სამრეწველო დაწესებულებების დაარსებისა და ძის ეკონომიურად დაახლოვების შესახებ. მოხსენებაში ნათქვამია, რომ პირველ ყოველისა საჭიროა; 1) გაიხსნას თამბაქოს ქარხანა ქვეყნო აჭარაში, სადაც ყოველ წლიურად 30 ათას ფუთამდე თამბაქო ბოლის; 2) დაარსდეს კარაქის გამოსახდელი ფერმა ზედა აჭარაში და საგმეთში; 3) გაიხსნას შალეულობის ქარხანა ან სახელოსნო ზემო აჭარასა და შავშეთის რაიონში; 4) მოეწყოს ხილეულობის გასახმობი და კონსერვების ქარხანა (ქედა აჭარაში); 5) მოეწყოს ზეთის ხილისა და ქიშმიშის დასაბალეულები ართვინში; 6) ბათომში უნდა მოეწყოს მთავარი საწყობი და სავაჭრო ბაზრის რაიონის სასოფლო მეურნეობის საკონლისა.

ეროსსენებულის აზრით მაგვარი დაწესებულება შესაძლებელია გაიხსნას ახალციხეს მაზრაშიც პირობების მიხედვით. ბათომსა და ახალციხეს შეუძლია მოეწყოს წესიერი ბიმოსვლა ავტომობილებით.

მიწის დეკრეტი

დებულება სახალხო, ყოფილ საუფლისწულო, საეკლესიო-სამონასტრო, იურიდიულ პირთა და კერძო მიწათმფლობელთა მიწების საადგილ-მამულო კომიტეტებისათვის გადაცემის შესახებ.

1. რათა უზრუნველყოფილ იქმნას მიწით უმიწაწყლო და ცოტა მიწის მქონე ბატრიოტული მიწის მომუშავე—ყველა სახალხო, ყოფილ საუფლისწულო, საეკლესიო, სამონასტრო, იურიდიულ და კერძო პირთა მიწებიდან განსაზღვრულ ნორმაზე ზევით, რომლის რაოდენობა გადაწყვეტილი იქნება საგანგებოდ, დაეგზავნოს საოლქო საადგილ-მამულო ფონდი, რომელიც გადადის საგანმპირო და საგუბერნიო ან საოლქო საადგილ-მამულო კომიტეტების განკარგულებაში.

შენიშვნები:

1. საადგილ-მამულო კომიტეტის განკარგულებაში არ გადადის ეზო და კარმიდამა.

2. უკეთუ მოხდებოდა ნაციონალურ-ტერიტორიალურ-პოლიტიკური გაერთიანება, მიწის ფონდის მართვა-გამგეობა გადადის ამა თუ იმ ტერიტორიის ნაციონალურ ტერიტორიალურ შესაფერ კომიტეტის განკარგულებაში, იმ მიწების გამოკლებით, რომელთაც საერთო სახელმწიფოებრივი ან საერთო საგანმპირო მნიშვნელობა აქვთ. ასეთი მიწები რჩება საოლქო („კრაევოი“) საადგილ-მამულო კომიტეტების განკარგულებაში.

3. ამიერ კავკასიის იმ ადგილებში, სადაც განზრახულია ადმინისტრატიული გადამიჯვნა, საგუბერნიო და საადგილ-მამულო კომიტეტები უნდა შედგენილ იქმნან ასეთი გადამიჯვნის მოხდენის შემდეგ.

2. ხიზანთა დამოკიდებულება ისპობა. ის მიწები, რომლითაც ამ ჟამად ხიზნები სარგებლობენ, რჩება მათვე, მიწის ნორმა არ უნდა აღემატებოდეს კომიტეტის მიერ დაწესებულ ნორმას და უნდა ეთანხმებოდეს იმ პირობებს, რომლებიც გამომუშავებული იქნება ამავე კომიტეტების მიერ. ამავე საფუძველზე უნდა დაკმაყოფილებულ იქნან „პოსელიანები“, იმ მიწებით, რომლებითაც ისინი სარგებლობენ „ტაპის“ და „ახჩეგის“ უფლებით.

3. 1918 წლის 1 იანვრიდან ისპობა სანადელო მიწების გამოსასყიდი გადასახადი, რომელსაც ყოფილი დროებით ვალდებული გლეხები და „პოსელიანები“ იხდიდენ.

4. კერძო მიწის მომუშავე პირთა საპირობების მიხედვით საადგილ-მამულო კომიტეტები ანაწილებენ ამ დებულების პირველ მუხლში აღნიშნულ მიწებს, იმ მიწების გამოკლებით, რომლებიც შემდეგ მუხლებში ხელ-უხლებლათ არიან აღიარებულნი, ასეთი მიწები განაწილებული იქნება უმიწაწყლოთა ან მცირე მიწის პატრონთა შორის იმის მიხედვით, რაგორათაც გამორკვეული იქნება მიწის საპროებ ამ პირთათვის. მიწის რაოდენობას, ნორმას და პირობებს იმუშავებს ამ შემთხვევაში საადგილ-მამულო კომიტეტი.

5. მცხოვრებთათვის განაწილება არ შეიძლება: ა) ტყეების, სამადნო მიწების და წყლების. ამათი სარგებლობის წესი ცალკე იქნება გამოცემული; ბ) სახაზინო, ყოფილი საუფლისწულო, კერძო პირთა და სხვა და სხვა მიწები სახაზინო და სახამთრო საბალახეები, სახაზინო საიჯარო, მუდანოს, კილიკოს და სარდარ ბაბადის და სხ. ველები, აგრეთვე ის მინდვრები, რომლებსაც ესაჭიროება მორწყვა ან გაშრობა ან სხვა მელიორაციული ზომები, რომლებიც საოლქო (კრაევოი) საადგილ-მამულო კომიტეტის განკარგულებაში გადადის, ამ მიწების სარგებლობის წესს ამუშავებს და აწესებს საოლქო (კრაევოი) საადგილ-მამულო კომიტეტი.

6. ისეთ მიწებს, რომელთაც შეიძლება მიეანიჭოთ განსაკუთრებული სახალხო სამეურნეო დირებულება, ეკუთვნის: ა) რომლებიც იძლევიან მთელი რუსეთის ან ამიერ-კავკასიის ან კერძო რაიონების მცხოვრებთათვის მასსიური მოხმარების ნაწარმოებს (პროდუქტს), რომელ პროდუქტს არსებულ პირობებში ვერ ამუშავებენ მიწის მომუშავენი, ან ამუშავებენ მცირე ნაწილს, რაც საკმარ არ არის (მეურნეობა, მევენახეობა, მესხილეობა, ჩაის მოყვანა და სხ.); ბ) მეურნეობისათვის აუცილებელი ან მეტად საჭირო მიწის წარმოების საშუალებათა იარაღების შექმნა-გაკეთება (სასადგამურო პირუტყვის შოშენების, სათესლე-საენერგე ადგილები, სადაც ეს მასალები იყიდება; ვ) რომელიც გვიჩვენებს, თუ როგორი გაუჯობესებული ორგანიზაცია და ტექნიკა უნდა ჰქონდეს მეურნეობას.

შენიშვნა: ადგილობრივ საადგილ-მამულო კომიტეტებს საგანმპირო („კრაევოი“) ნებართვით უფლება ეძლევა შეავსოს იმ მამულთა კატეგორია, რომელთაც სახალხო სამეურნეო დირებულება აქვს ადგილობრივ საჭიროებათა და პირობათა მიხედვით.

7. წინა მუხლებში აღნაშნული მამულები (მუხ. 5, პუნქტი 3, და მუხ. 6), რომელთაც არ აქვთ საერთო სახელმწიფოებრივი ან საერთო საოლქო („კრაევოი“) მნიშვნელობა, გარდაეცემათ ადგილობრივ თვითმართველობის ორგანოებთან საზოგადოებრივ მეურნეობის მოსაწყობად.

8. საოლქო („კრაევოი“) საადგილ-მამულო მიწათა ფონდის გამგებლობა, რომელიც ადგილობრივ საერობო ორგანიზაციების განკარგულებაში არ გადადის (მუხ. 5 და 6) ეკუთვნის საოლქო („კრაევოი“) საადგილ-მამულო კომიტეტს.

9) კითხვის განხილვა იმის შესახებ, თუ რამდენი მიწა უნდა გადაეცეს, საადგილ-მამულო კომიტეტებს, რამდენი იქნეს დატოვებული მემამულის ხელში, რამდენი უნდა მიეცეს დასაბუშავებლად მიწის მუშის და აგრეთვე რამდენი მიწა უნდა იქნას დატოვებული გაუნაწილებელი და საზოგადებრივ მეურნეობის საწარმოებათა და რამდენი გადაეცეს ერობებს—სამაზროს, საგუბერნიოს და საოლქო („კრაევოი“), რაც ერობა შემოღებული იქნება, ენაცვლება საგანმპირო და საგუბერნიო საადგილ-მამულო კომიტეტებს. საბოლოოთ გადაწყვეტა კი ენდობა ცენტრალურ მთავრობას.

10. ამ დებულების განმარტება და აგრეთვე იმის განსაზღვრა, თუ რა წესით და თანდათანობით უნდა იქმნეს გადაცემული პირველ და მეორე მუხლში ნაჩვენები მიწები, როგორ უნდა გადაწყდეს საკითხი იმ საკულტურო საგანმანათლებლო და დაწესებულებათა მოწესრიგების შესახებ, რომლის შესანახი სახსარი უნდა გადაიდოს საგანმპირო ფონდში ჩარიცხულ მიწების შემოსავლიდან და აგრეთვე ყოფილ დროებით ვალდებულთა სანადელო გადასახადების მოსპობა, სანამ ამ საკითხს დამფუძნებელი კრება გადასწყვეტდეს, მოხდება ცალკე ინსტრუქციით.

11. საზოგადო ხელმძღვანელობა და თვალყურის დევნება ამ დებულების 1—10 მუხლებში აღნიშნულ ზომების სისრულეში მოსაყვანათ ევალება ამიერ კავკასიის საადგილ-მამულო კომიტეტს და უმაღლეს მთავრობის ორგანოს.

ამიერ კავკასიის კომისარიატის თავმჯდომარე **ე. პ. გეგეჭკორი**

მიწათმოქმედების სამინისტროს საქმეთა კომისარი

ა. ბ. ნერუჩევი

შახსევანები მეღანოს ველზე

შახსევანების, სპარსეთის ქურთების მოძრაობა საშიშ სახეს ღებულობს. ყარადაღ-შახსევანთა ბრბოები ეხლა ამიერ კავკასიის რკინის გზის მთავარ შტოს ემუქრებიან. დიდი ხანი არ არის მას შემდეგ, რაც შახსევანები მდ. არეზით საზღვრავდნენ თავის სათარეშო ასპარეზს, მაგრამ, რაკი და მათ წინაადმდეგობა არავინ გაუწია, ისინიც თამამად მოიწევენ წინ.

შეშინებული სოფლები ხშირად სცდილობენ გული მოუგონ შახსევანთა ბრბოებს და ხელს უწყობენ მათ.

აჯიქაბულიდან იტყობინებიან, რომ ნოვგრადლინის სასოფლო კომიტეტმა მტკვარზე ბორანი არ დაუთმო მუდანოელ რუსებს, რომ გადმოსულიყვნენ და დროით გასცლოდნენ თავდასხმას.

მუდანოს მეგრ სოფლიდან ადგილობრივი მოსახლე რუსები აიყარნენ და ჩრდილოეთისაკენ იხვეწებიან. რა-დენიმე ას გამოქცეულ რუსს უკვე თავი მოუყრია სოფელ პეტროპავლოვკაში და უკეთეს შემთხვევას უცდის, რომ განაგრძოს გზა ჩრდილოეთისაკენ.

ამ დღეებში ამიერ კავკასიის რკინის გზის სად. სალირეზე ვიდაცას დაუძახნია: „შახსევანები მოდიანო“. ბაზარზე დაუყოვნებლივ მიუკეტნიათ საგაპროები, სახლები და ზოგი გაქცეულა კიდეც. ამით უსარგებლიათ ნაძირალებს და შეადღეზე დაუწყვიათ სახლების და დუქნების ცარცვა-გლეჯა.

კავკასიონის ულელტეხილის რკინის გზის გაპო

უკანასკნელ დროს საზოგადოებაში, უმთავრესად კი ამიერ-კავკასიის ტეხნიკოსთა წრეებში, დიდი ლაპარაკია კავკასიონის ულელტეხილის რკინის გზის პროექტების შესახებ. ეს რკინის გზა იმდენად დიდ მიეწენას წარმოადგენს არა მარტო ამიერ-კავკასიისთვის, არამედ საერთაშორისო მასშტაბითაც; გასაკვირველი არ არის, თუ ფართო საზოგადოებას ვერ აქვს სწორად წარმოდგენილი მისი მნიშვნელობა, მისი სიძნელე თუ სიადვილე, და მით უფრო ის საშუალებანი, რომლებითაც შესაძლებელია, ამ რკინის გზის გაყვანის სისრულეში მოყვანა.

მართლაც, პირდაპირ სასაციოლოდ უნდა ჩაითვალოს, როდესაც ამ რკინის გზაზე ამყარებენ იმედებს სასურსათო კრიზისის თავიდან ასაცილებლად. ამ რკინის გზის აშენებას თუ ვუცადეთ, ჩვენგანი მეტად ცოტა ვინმე მოესწრობა მასზედ გადმოტანილ სურსათის ჭამას.—კიდევ უფრო სასაციოლოა და მასთანავე მაგნეც სხვა გვარი იმედები, რომელნიც ჰსუფევენ ზოგიერთ წრეებში. ეს არის იმედები ამ გზის აშენების საშუალებით (sic!) უმუშაობის თავიდან ასაცილებლად! უმუშაობა ბუნებრივი და შეურყეველი შედეგია მრეწველობის დანგრევისა,

რუსეთის სასტიკ დამარცხებისა, ანარქიისა, ხელფასის გადარეულ ზრდისა და სხვა და სხვა. ვერავითარი სოციალოგიური ექსპერიმენტები ვერ უშველიან მას, ვიდრე თვით მრეწველობის ზრდა და რეალი ეკონომიური პირობები ისევ არ გაჭარწყლებენ მას ჩვენ და დაუკითხავად, როგორც ჩვენდა დაუკითხავად დაჰბადეს იგი. კავკასიონის ულელტეხილის რკინის გზის აშენების საქმის რადაც ლუი-ბლანისებურ საზოგადოებრივ სამუშავოდ გარდაქმნა, ამ დიდი საქმის დაღუპვა იქნება და მეტი არაფერი. ასეთი დიდი ტეხნიკური საქმეები ქვეყნმოქმედების კანონებით კი არ ხელმძღვანელობენ, არამედ უბრალო კომერციულ ანგარიშით, სასტიკ კონკურენციით სხვა და სხვა ინტერესებისა და მოგების ინსტინქტებით. თუ ეს მომქმედი ძალები გამოეცალა რკინის გზის შენებას, მაშინ იგი გახდება ისეთივე მკვდარ-ცოცხალ დაწესებულებად, როგორიც ბრიან ეხლანდელი სხვა და სხვა გვარი სახელმწიფო სამრეწველო დაწესებულებანი, ამშენებელი რაზმები ქალაქთა და ეროვნებათა და სხვა ამგვარი დაწესებულებანი სარგებლობენ მოქმედების სუსტ კოეფიციენტით, ტეხნიკურ ენით რომ ვსთქვათ.

ამიტომაც საჭიროა რაც შეიძლება მალე გაიფანტოს საზოგადოებაში ეს მავნე იმედები და საქმეს ნორმალური მსვლელობა მიეცეს. ამ გზის აშენება ეხლანდელს პირობებში მხოლოდ კერძო კაპიტალით შეიძლება, შინაური იქნება ეს კაპიტალი თუ უცხო. მხოლოდ მთავრობამ უნდა იზრუნოს იმაზე, რომ გზის აშენება კერძო საზოგადოებას იმ პირობებით ჰქონდეს მიცემული კონცესიით, რა პირობებიც უფრო ხელსაყრელია სახელმწიფოებრივ და ადგილობრივ ინტერესების მიხედვით.

ამ აზრივ საგრძნობი სარგებლობა უნდა მოიტანონ იმ მიზსენებებმა, რომელნიც წაკითხულ იქმნენ ამ რამდენიმე დღის განმავლობაში რუსულ ტეხნიკურ საზოგადოების ადგილობრივ განყოფილებაში. ჩვენ ამ არ შეუშფგებით დაწვრილებით განხილვას ყველა იმ პროექტებისას და აზრებისას, რომელნიც გამოთქმულ იქმნა განყოფილების სხდომებზე. გვინდა მხოლოდ მოკლედ აღვწეროთ ის ორი უმთავრესი პროექტი, რომელნიც დაუპირდაპირეს ერთმანეთს ამ სხდომებზედ—ესენი გახლავთ: პროექტი რკინის გზისა თბილისიდან კაკავამდე ქვენამის გადასავლელით (გენ. კუჩინსკის პროექტი) და პროექტი რკინის გზისა სადგურ ლარ-კობიდან გორამდა არდონის გადასავლელით (პროექტი ინჟ. სტატკოვსკისა და ავდეევისა). რაც შეეხება ინჟ. ეფრეცელის პროექტს არხოთის გადასავლელით, მისი გახილვა საჭიროც არ არის, რადგანაც ეხლა ყველასათვის ცხადია, რომ სწორედ ამ პროექტის ფეგარგილობამ დაკავშირებულმა მისი ავტორის მადალ ავტორიტეტთან მთელი ათი წლით დაასამარეს ამ რკინის გზის აშენების საქმე.

გენ. კუჩინსკის ეხლანდელი პროექტი წარმოადგენს უკანასკნელ ვარიანტს მისგან შედგენილის პროექტებისა ქვენამის გადასავლელით რკინის გზის გაყვანისა.—ყოფილი მისი პროექტები არ აკმაყოფილებდნენ ეგრედ წოდებულს მგზავსოდ ლურს პირობებს და ამიტომ დაწუნებული იქმნენ გზათა სამინისტროში. უკანასკნელი ვარიანტი საბოლოოდ შეეშალებულია; ადგილობრივი გამოკვლევა და სხვა და სხვა გეგმების ხელგენა სრული სიზუსტით და ტეხნიკურ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილებით არის მოხდენილი.

სიგრძე რკინის გზისა ამ პროექტით არის დაახლოებით 190 ვერსტი. ამ რიცხვიდან 63 ვერსტი მთიანი ხასიათისა არის და შეიცავს ადმართებს 0.030-მდე, ხოლო დანარჩენი მანძილი ვაკეობრივია და ადმართები აქ 0.015 არ აღემატებიან. უმცირესი რადიუსი ლიანდაგის მოხვევისა მიღებულია 120 საჟენი. რკინის გზა მთიან ნაწილში სპრის ქვენამის გადასავლს ეკვსი ვერსტიან გვირაბით 6200 ფუტის სიძაღლეზედ. რამდენსამე ადგილს, სადაც თერგი დიდის ჩანჩქერით მომდინარეობს (ადგილობრივ 0.080-მდე) და ლიანდაგი კი მის თანაბარად ვერ მდაბალდება, საჭიროდ უცვნიათ ბურღვის მსგავსი გვირაბების გაკეთება, შეეიცარიის ცხობილ ბურღვობრივ გვირაბების მსგავსად. ნიადაგი იმ ადგილებისა, სადაც გვირაბებია განზრახული, შესწავლულია და თითქმის ერთიანად მაგარ კლდეს წარმოადგენს ე. ი. გვირაბების აშენება ძლიერ ადვილი და იაფი უნდა გამოდგეს, რადგან საჭირო არ იქნება მისი გამაგრება არც შენების დროს და არც შემდეგ. გვირაბებიდან გამოტანილი ქვა იქვე სიახლოვეს იქნება მოხმარებული ქვის თალიან ხიდებისათვის. ბურღის მსგავსი გვირაბები არ აღემატებიან სიგრძით 750 საჟ. ადმართები მათში დაკლებული არიან და არ აღემატებიან მოკლე გვირაბებში 0.025 და გრძელებში—0.020. ერთს ადგილს, სადაც ზვავობა იცის ხოლმე, ქვის გალერეა იქნება მოწყობილი, რათა სრულებით უზრუნველყოფილი იქმნეს მიმოსვლა. გალერეის სიგრძე 100 საჟენია.

მოძრაობა რკინის გზაზე ელექტრომავალებით იქნება, რომლებიც ელექტრონის ენერგიას მიიღებენ სამ ჰიდრო-ელექტრონურ სადგურებიდან (თერგზე და არაგვზე). სადგურები ისეთი სიმძლავრის იქნებიან, რომ თუ ორი მათგანი გაფუჭდა რომელისამე მიზეზით, მესამე მაინც საკმაოდ ენერგიას მისცემს. ყოველ შემთხვევაში 0.030-იანი ადმართები და 120 საჟენიანი რადიუსები არც ორთქლმავალებისათვის წარმოადგენენ უძლეველს რამეს, რის მაგალითს ამიერ-კავკასიის რკინის გზაც წარმოადგენს (ნაწილი ხაშურ-ყვირილა).

მეტეოროლოგიური და გეოლოგიური გამოკვლევანიც საკმაოდ სისწორით და სიფრთხილეთ ბრიან გაკეთებულნი და ამტკიცებენ სრულს სამართლიანობას და რაციონალობას არჩეულ მიმართულებისას (ქვენამის მიმართულება).

აი, მოკლედ უმთავრესი თვისებანი „ქვენამის პროექტისა“.

(დასასრული იქნება)

ინჟენერი ბ. ჭიჭინაძე.

ქართველები და ქართული ენა

მეკეცეობა უხსოვარ დროის ხელოვნებაა.

ბელუსის ტაძარი, აგურისაგან აგებული, სიმაღლით იყო 200 მეტრი. მეცნიერთა გამოკვლევით იგი უკვე 12,000 წლისაა.

ქართლის ცხოვრებით (გვ. 122), ნებრითი მოიქმოდა გოდოლს აგურისაგან.

ჰეროდოტეს სიტყვით (1—178), ბაბილონის კედელი იყო სიგანით 50 წყრთა, სიმაღლით 200. თან ერტყა თხრილი. ამის გათხრის დროსვე ზელდნენ თიხას, აალიზებდნენ და გამოსწვიდნენ აგურებანაში.

სწერია დანიელიაში (II—3): „მოდით გამოვზილნეთ ალიზნი და გამოვაცხუნეთ იგანი ცეცხლითა“. და იყო მათდა ალიზი*) ქვად და ასფალტისი*)

ყველგან საქართველოში თიხის საგოზელს ურევენ ბზის ნამუსრევს: საწებელ თვისებას და სიმაგრეს ჰმატებსო. ეს შენიშნული ყოფილა უწინარეს დროებიდანვე.

ნაუმ. 3—14: „ალზედდე ბზითა. გაანძლიერე საალიზედ“.

გამოსლ. 5—7: „ნუღარა შეაძინებთ ცეცმაც ბზისა ალიზისა საქმედრად ფითარცა გუშინ და ძოლან. იგინი წარვიდედ და შეიკრიბედ თავისა თვისისა ბზე და ბრძანებული იგი ალიზი, რომელსა იქმან დღითი დღეს, იგივე დაადევით მათ... (18): ბზე არა გეცეთ თქვენ და დაწესებული იგი ალიზი მოსცეთ“.

ბეგრია ჩვენში და ყველგან ზედწარწერილნი აგური, კრამიტი, ქვევრის პირები ბეჭედებთ და სხვ. წარწერებს თვით ალიზზე გამოსწვიდანენ ხოლმე გამოწვამდე. ქალდიასა და სხ. იპოვნეს მთელი თხზულებები, დაწერილი აგურის ფურცლებზე.

საგულიანიმოა იეზეკიელის ცნობა (4—1): „მოიღე ალიზი, და დასდვა იგი წინაშე პირსა შენსა და გამოსწერო მას ზედა ქალაქი იერუსალიმი“.

დან. 5—5: „გამოვიდეს თითები ხელისა კაცისანი და წერდეს საგიზელსა.“

თიხას სზელდნენ ჯერ ფეხით და ბარით, მერე ისწავლეს ჩარხზე გამოქნაც.

ისო ზირაქი 38—32: „ეგრეთვე მეკეცეცა, ნჯდომარე საქმესა ზედა თვისსა, დამბორუნებელი ფერხითა თვისითა ბორბლისა, ...მარჯვენითა თვისითა გამოსახოს თიხა და წინაშე ფერხითა მოდრიკოს ძალი თვისი, გული თვისი მისცეს აღსრულებად ჭურჭლისა“.

ასრე მუშაობდენ:

მექვევრეები, რომელნიც გამოსზელდნენ ქვევრებს, ჭურებს, ბოკოებს, მენებს, ლაგვინებს;

საკუთრივ მეკეცეები, რომელთ გამოჰყავდათ ქოთნები, ჭილები, კოპები, ლიტრები, სადღვებლები, კილანები, ჯამები, ბადიები, ორყურები და მრ. სხვა ჭურჭელი თიხისა.

მეაგურეები, რომელთა საქმე იყო გამოწვა აგურისა, კრამიტისა და ლორფინისა.

ქართული უწინდელი აგური, ლორფინი და კრამიტი მეტის მეტად მაგარია (ნიმუშ. სეკლ. მუზეუმში).

ძველი ტაძრების აგური სქელია, ვიწრო და გრძელი, ქვასავით მტკიცე.

ჭურჭლისთვის იღებდნენ თიხას წითელს და თეთრს. საჭურჭლო თეთრი მიწა ბლომადაა მცხეთის ახლო და იქ არსებობს სვეტიცხოვლის სკოლაც, საცა აკეთებენ ძვირფას ლაჟვარდოვან ჭურჭლებს.

სამწუხაროდ, ჩვენში მეკეცეობა ჯერ ისტორიულად შესწავლილი არ არის და კაცს არ შეუძლია გადაჭრით თქვას, ესა თუ ის სახელოთმოძღვრო ძეგლი, სახელდობრ, როდის აგებულა, რა ხნისაა.

მეკეცეობა საზოგადოდ ძლიერ განვითარდა მეთორმეტე საუკუნითგან, მეტადრე ინგლისში, საქსონიაში და სხ. იმ ქვეყნებიდგან ჩვენში შემოტანილ ჭურჭლეულობას მათივე სახელები გაუგვარდათ: საქსონი, ინგლისი, ქაშანური (ფაიფური), ჩინური.

კეცთაგან ყველაზე დიდი—ქვევრია. საინგლისოში არჩილ მეფის (VII ს.) საყდრის ეზოში ერთი ქვევრია, რომელიც იტევდაო 1000 ჩაფ. ღვინოს.

რუსული „ჩაშა“ ჩვენებურად გამოითქმის მრავალგვარ სიტყვით, აგრეთვე „კუვშინ“-ი.

ქება 7—2: მუცელი (Чрево) შენი ხუჯი იფლისა, ჯამ (животъ) შენი ტაკუშ (чаша) წაბნაგებული.

იერ. გოდ. 4—21: სასუმელი (чашу) უფლისაჲ ჰსვა შენ.

ზაქ. 4—2: საბანშიკე (свѣтильникъ), ლამპარი (чаша), მოსაგსებელნი (трубочки), 4—3: ლამპარი чаша, 12—2: ქარსესა; მერყეესა чашу изступленія, 9—15 ფიალა чаша.

მათე 10—41: სასუმელი ერთი წყალი გრილი чашу холодной воды.

ეზეკ. 23—31: მიგეცეს სასუმელი (чашу) ხელთა.

ფს. 10—7: ნაწილი სასუმელისა чаша. იგივე ფს. 15—5, 115—4.

ესაია 51—22 სასუმელი, ბარძიმი წყრომისა ჩემისა.

იერ. 18—7 სასუმელი ნუგეშინის საცემელად чаша утѣшенія. 35—5: ლაგვინები დვინო და სასუმელები чаша вина и стаканы. მეგრ. ლაგვანი—ქოცო, ეური.

მსაჯ. 5—25: სძე მოართუა ფიალითა (чашею) წყლისათა, მოართუა ერბოჲ.

4 მეფ. 25—14: ს